

YOSHLARNI BARKAMOL SHAXS QILIB TARBIYALASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Eshpo'latova Jang'il Eshonqulovna

TerDPI Boshlang'ich ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Abdisamatova Dildora Sobirovna

TerDPI Boshlang'ich ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada mustaqillik sharoitida yoshlarni barkamol shaxs qilib tarbiyalashning nazariy va amaliy jihatlari, zamonaviy yondashuvlar, innovatsion usullar va tarbiya samaradorligini oshirish yo'llari, shuningdek, milliy va jahon tajribasi asosida yoshlarni intellektual, jismoniy va ma'naviy jihatdan yetuk insonlar sifatida shakllantirishga qaratilgan samarali chora-tadbirlar o'rganilishi ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, tarbiya, tarbiyalash jarayoni, barkamol shaxs, mustaqil fikrlash, komil shaxs.

Аннотация: В данной статье на основе отечественного и мирового опыта изучаются теоретические и практические аспекты воспитания молодежи как всесторонне развитой личности в условиях независимости, современные подходы, инновационные методы и пути повышения эффективности образования, а также эффективные меры, направленные на формирование молодежи как интеллектуально, физически и духовно зрелой личности.

Ключевые слова: Образование, воспитание, воспитательный процесс, совершенный человек, самостоятельное мышление, совершенный человек.

Annotation: This article examines the theoretical and practical aspects of educating young people as well-rounded individuals in conditions of independence, modern approaches, innovative methods and ways to increase the effectiveness of education, as well

as effective measures aimed at shaping young people as intellectually, physically and spiritually mature people based on national and world experience.

Keywords: Education, upbringing, the process of upbringing, a well-rounded person, independent thinking, a perfect person.

Bugungi globallashuv jarayonida yoshlarning tarbiyasi masalasi yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki axborot xurujlari, turli mafkuraviy tahdidlar, ommaviy madaniyat ta’siri tufayli yoshlarning ma’naviyatini mustahkamlash, ularda mustahkam irodani shakllantirish zarurati tobora ortib bormoqda. Shu sababli, O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati doirasida ta’lim va tarbiyani uyg‘unlashtirish, ularning ilmiy, ijodiy, intellektual salohiyatini yuksaltirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan “Yangi O‘zbekiston – yoshlar bilan” tamoyili asosida yoshlarga keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

Barkamol shaxs tarbiyasini ta’minlashda oila, maktab, jamiyat, ta’lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari va boshqa ijtimoiy institutlarning hamkorligi muhim o‘rin tutadi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol usullar va innovatsion yondashuvlar orqali yosh avlodning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni mustaqil fikrlashga, tashabbuskorlikka o‘rgatish dolzarb vazifalardan biridir. Yoshlar tarbiyasi masalasida maxalla va ota-onalar o‘rtasidagi samarali hamkorlikni ta’minlash, ota-onalar va o‘qituvchilar uchun ushbu mavzuga oid o‘quv va ommabop adabiyotlar yaratish ham muhim masalalardan biridir.

Barkamol shaxs tushunchasi insonning jismoniy, ma’naviy, axloqiy va intellektual jihatdan yetuk, jamiyatda o‘z o‘rniga ega bo‘lgan, yuksak maqsadlarga intiluvchi shaxs sifatida shakllanishini anglatadi. Bu tushuncha Sharq mutafakkirlari, xususan, Al-Farg‘oniy, Al-Xorazmiy, Al-Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy kabi allomalarning asarlarida keng yoritilgan. Barkamol shaxs jamiyat taraqqiyotining asosiy negizlaridan biri bo‘lib, u insonning har tomonlama rivojlanishi, kasb-hunar egallashi, ma’naviy yetuklikka erishishi, jamiyat manfaatlari yo‘lida xizmat qilishini o‘z ichiga oladi.

Bunday shaxsning shakllanishida ta’lim-tarbiya muhim o‘rin tutadi. Maktabgacha ta’limdan boshlab, oliy ta’limgacha bo‘lgan jarayonda insonning bilimi, ko‘nikmalari, hayotga bo‘lgan qarashlari shakllanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinflardan boshlab beriladigan

tarbiya va bilim inson ruhiyatiga katta ta’sir ko‘rsatadi. Barkamol shaxs nafaqat bilimli, balki axloq-odobli, vatanparvar, mehnatsevar bo‘lishi lozim. Uning dunyoqarashi keng bo‘lishi, zamonaviy fan-texnika yutuqlaridan xabardor bo‘lishi, innovatsion fikrlashi, ijodiy qobiliyatga ega bo‘lishi muhim sanaladi. Shuningdek, barkamol shaxs tushunchasi insonning ijtimoiy faolligi bilan ham bog‘liq. Bunday inson jamiyat hayotida faol ishtirok etadi, o‘z fikrini erkin ifoda qila oladi, yangiliklarga intiladi, zamonaviy texnologiyalarni o‘zlashtiradi, ekologik madaniyatga ega bo‘ladi. Barkamol shaxsda vatanparvarlik, insonparvarlik, mehnatsevarlik, adolatparvarlik kabi hislatlar yetarlicha shakllangan bo‘lishi zarur.

O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida ham barkamol shaxs tarbiyasiga katta e’tibor qaratilgan. “Yangi O‘zbekiston – yangi hayot” shiori asosida yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirish, ularni milliy va umumbashariy qadriyatlar ruhida tarbiyalash asosiy maqsadlardan biri sifatida belgilangan. Maktab va oliy ta’lim muassasalarida fan va texnologiyalar bilan bir qatorda ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar ham yo‘lga qo‘yilgan bo‘lib, bu jarayon yosh avlodning har tomonlama yetuk shaxs bo‘lib shakllanishiga xizmat qiladi.

Barkamol shaxs bo‘lish insonning o‘z ustida doimiy ishlashi, o‘z qobiliyatlarini rivojlantirishi, yangi bilim va ko‘nikmalarni egallab borishini talab qiladi. Bunday inson nafaqat o‘zining, balki jamiyatning ham kelajagi uchun mas’uliyatni his qiladi, yuksak maqsadlarga erishish yo‘lida tinmay izlanadi va o‘z atrofida qilargalarga ham o‘rnak bo‘lishga harakat qiladi. Shu bois, barkamol shaxs tarbiyasi har bir inson, ota-ona, o‘qituvchi va jamiyat zimmasidagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Barkamol shaxs tushunchasi insonning jismoniy, ma’naviy, axloqiy va intellektual jihatdan mukammal rivojlanishini anglatadi. Bunday shaxs nafaqat o‘zining shaxsiy yutuqlari bilan, balki jamiyatga qo‘shayotgan hissasi bilan ham ajralib turadi. Barkamollik insonning bolalik davridan boshlab shakllanadi va butun umri davomida rivojlanib boradi. Shu sababli, ta’lim va tarbiya tizimi insonning har tomonlama yetuk bo‘lishiga yo‘naltirilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarni barkamol shaxs qilib tarbiyalashda milliy va umumbashariy qadriyatlarning uyg‘unligi muhim ahamiyatga ega. Inson o‘z xalqining madaniyati, tarixi va urf-odatlarini bilishi bilan birga, boshqa xalqlarning ilg‘or tajribalaridan ham xabardor bo‘lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. R.Mavlonova. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. O'quv qo'llanma -T.: "Noshir", 2013.
2. Z.Ismailova. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. Darslik –T.: TDPU, 2003
3. J.Xasanboev. Pedagogika .Darslik T.: TDPU, 2011
4. B.S.Abdullayeva, M.B.Tursunova, M.X.Xaydarova. Boshlang`ich ta`limda tarbiya fani. Darslik **Toshkent – 2022**